

Plečnikova odličja za leto 2010

Sklad arhitekta Jožeta Plečnika

Plečnikova odličja za leto 2010

galerija DESSA / april / maj 2010

založnik / Zavod DESSA / Sklad arhitekta Jožeta Plečnika
urednika / Andrej Hrausky, Miha Dešman
fotografije / Drago Bac, Andraž Intihar, Barbara Jakše Jeršič,
Miran Kambič, Peter Koštrun, Damjan Švarc, Bogdan Zupan in arhiv avtorjev
oblikovanje / Nena Gabrovec
prelom in tisk / MatFormat
Ljubljana, 2010
naklada 300 izvodov

Kar ste že od nekdaj hoteli vedeti o sodobni slovenski arhitekturi...

Uvodnik v katalogu, kot je tale, je tekst, ki ga po navadi preberejo le redki. Zato si lahko privoščim, da malo bolj ostro napišem, kaj zares mislim o sodobni slovenski arhitekturi, in to ne le o njenih vrhovih, tistemu (manjšemu) delu torej, ki pride v poštev za nagrajevanje in ga objavljajo katalogi, in ki ga "opa-zi" strokovna kritika. Rad bi nanizal par misli tudi o tisti široki produkciji, ki nikoli ne najde poti v javno presojo, a kljub temu predstavlja večino zgrajenega in/ali sprojektiranega. In o nas arhitektih, o naših resničnih in vsakdanjih oz. *normalnih* problemih. Saj je splošno znano, da naj bi kvalitetne špice odganjale iz najširše baze. Bolj ko je široka in razvita *normalna* arhitektura, višji bi naj bili (po analogiji s športom) kvalitetni vrhovi. Slovenije je seveda le za "predmestje Milana", naša arhitektura pa se vsaj navzven enakovredno meri z nacionalnimi arhitekturami držav, ki imajo deset ali dvajsetkrat več prebivalcev in ustrezno temu večje število vsako leto na novo zgrajenih stavb in tudi arhitektov. A je slovenska arhitektura kljub temu vedno bolj mednarodno prepoznaven "brend". Ne sicer toliko, da bi na "ArchDaily-u" imela svojo ikono v start meniju (kot jo imata npr. Hrvaška in Čile), a kljub temu dovolj, da o njej izhajajo tematske številke najpomembnejših svetovnih arhitekturnih revij. Tako je na primer A+U (Architecture and Urbanism), prestižna japonska revija lani izdala tematsko številko Architecture in Croatia and Slovenia (s prikazom sodobne slovenske in hrvaške arhitekture), švicarski WBW (Werk, Bauen&Wohnen) pa tematsko številko o Ljubljani. Slovenska arhitektura (zlasti nekaj najbolj mednarodno uveljavljenih birojev) je stalen gost v revijah A10 (Nizozemska), Architektur Aktuell (Avstrija), da ne omenjam "našega" Orisa (Hrvaška), ki je nedvomno ena od vodilnih evropskih arhitekturnih revij in institucij. Vrstijo se razstave sodobne slovenske arhitekture v tujini, zadnja se je odprla pred par tedni v Makedoniji. Naši arhitekti dobivajo mednarodne natečaje, mednarodne arhitekturne nagrade, povabila na mednarodne simpozije, le vprašanje časa je, kdaj bo kdo ustanovil prvi stalni biro v tujini. Navzven je torej vse krasno.

A se kljub tem nedvomnim uspehom se arhitekti povečini počutimo, kot da smo nekako na robu *normalnosti*, kot da je sedanji razcvet nekaj umetnega in začasnega, kar nima trajnega vpliva na naše delo, naš položaj v družbi in našo samozavest. Počutimo se, kot da še vedno živimo v nekakšnem provizoričnem svetu tranzicije, za katero ne vemo, kam nas bo pripeljala. Za taka občutja je mnogo zelo resnih razlogov. Vsaj delno so najbrž res ostanek materialne in kulturne revščine, v kateri smo predolgo ustvar-

jali, po drugi strani pa izhajajo tudi iz zavedanja, da je veliko stvari resnično problematičnih. Zelo težko je strukturirati probleme, ki nas tarejo, saj so izjemno raznoliki, od posamičnih, subjektivnih, preko internih, strokovnih, do splošnih, zunanjih, objektivnih, socialnih, tehničnih, ekonomskih in političnih. Za nastajanje dobre arhitekture je potrebno, da je izpolnjenih veliko pogojev, pa še izpolnitev le-teh včasih ne zadošča. Potrebne so ugodne družbene in ekonomske razmere, dobra zakonodaja, prosvetljeni naročniki, sposobna gradbena operativa, kolegialnost in medsebojno spoštovanje med arhitekti, kvalitetni strokovni sodelavci ter utečene reči, kot je spodobna cena in plačilo za projekte, ustrezen status na gradbiščih in tako dalje. Skratka, potrebna je *normalnost* in pa strokovna ter politična finomehanika, ki je na žalost še nimamo razvite v zadovoljivi meri.

Arhitekturno dogajanje je razpeto med vse bolj skrajnim individualizmom in poskusi skupnega organiziranja, ki izhajajo iz spoznanj, da je "v slogi moč", da skupni interes obstaja in da se organizirano mnogo lažje artikulira. Glede na število arhitektov imamo še vedno relativno malo učinkovitih organiziranih skupnih dejavnikov. Tu so tradicionalne strokovne inštitucije, kot so DAL, ZAPS, pa Fakulteta za arhitekturo, galerija DESSA, ki je lani praznovala 20 letnico, ob njih pa pa že uveljavljeni in na novo nastajajoči spletni portali za arhitekturo, kot je npr. Trajekt. Ob sicer redkih strokovnih časopisih se pojavljajo vedno nove poljudne revije, simpoziji in drugi z arhitekturo povezani dogodki. Tudi publiciranje knjig, prevodov in izvirmih avtorskih del, se vse bolj pluralizira. Poskusi, da bi povezali ta razpršeni kozmos, ki se neprestano fragmentira, so zato vedno bolj težavni.

Med generacijami, pa tudi znotraj njih, je vse bolj očitno ločevanje, medsebojno nepoznavanje in popolna odsotnost kakršnekoli komunikacije. Individualizirani posamezniki nimajo možnosti primerjave s kolegi, ni zdrave klime konkurence, medsebojne sinergije, skupne pripadnosti in zavesti. Logičen je pojav neformalnih mrež, ko se arhitekti interesno povežejo in skušajo na netransparenten način uveljavljati svoj posamični interes. Ta pojav se je včasih imenoval klanovstvo, danes so to mreže. Žal se ta pojav v zadnjem času intenzivira. Postavi drugačno žirijo in rezultat natečaja bo drugačen! Pri vsem tem imamo srečo, da se je ohranilo, poleg zgoraj omenjenih, vsaj nekaj reči, ki nas še povezujejo.

Pomemben motor razvoja strokovne misli, stičišče in primerjalno bojišče med individualnim in skupnim so kljub vsemu še vedno javni arhitekturni natečaji. Tu se soočajo generacije in ideje, tako med udeleženci, ki tekmujejo med sabo na predvidljiv in demokratičen ter urejen način, kot tudi v žirijah, kjer se oblikujejo veljavna skupna stališča.

Delovanje Sklada arhitekta Jožeta Plečnika, s podeljevanjem strokovnih nagrad in medalj je še eno pomembno prizadevanje, ki ima status odličnosti in je trdna točka v našem do skrajnosti zrelativiziranem okolju. Za isto mizo se srečajo arhitekti, strokovne, kulturne ter politične inštitucije in tudi izvajalske organizacije. Sklad vztraja pri svojem brezkompromisnem zagovarjanju, po eni strani kvalitete arhitekturnega ustvarjanja, po drugi pa avtonomije arhitekturne stroke, da sama presodi, kaj je kvalitetno. Ni zdravo, če o arhitekturi odloča zgolj trg ali pa javno mnenje. To je podobno kot pri glasbi – glasovanje poslušalcev prinese drugačne rezultate kot odločitev strokovne žirije. Ohraniti moramo možnost strokovne presoje, hkrati pa seveda izobraziti široko publiko, da bo čim bolj poznala sodobno arhitekturo in zmogla ločiti zrnje od plev.

Miha Dešman

KONČNO POROČILO ŽIRIJE ZA PODELITEV PLEČNIKOVIH ODLIČIJ 2010

Obrazložitev odločitev žirije

Na letošnji razpis za podelitev Plečnikovih odličij je prispelo 31 del, ki so jih predlagali posamezniki, galerija DESSA, DAL – Društvo arhitektov Ljubljane, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Univerza v Ljubljani - Fakulteta za arhitekturo, Univerza v Ljubljani - Biotehniška fakulteta v Ljubljani in Kibla multimedijski center. Žirija je dodatno predlagala še štiri dela.

Žirija v sestavi:

Maruša Zorec, Aljoša Dekleva, Maja Vardjan, Tatjana Adamič in Matjaž Deu

je pregledala 27 predlogov za dosežke s področja oblikovanja okolja – arhitekture, 4 predloge za dosežke na področju arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike ter 4 predloge za študentska priznanja.

Žirija si je 18 predlaganih del ogledala na kraju samem, saj je le na ta način lahko presojala o kakovosti arhitekture z vidika umeščenosti v prostor, opazovala njen odnos do širšega konteksta, jasnost koncepta in zasnovo zunanjega ter notranjega prostora. Analizirala je funkcionalno zasnovo stavb in obravnavala

kvalitete, ki jih ponuja uporabnikom. Posebno pozornost je posvetila konstrukcijski zasnovi, primerni in dosledni uporabi materialov in občutljivi izvedbi vseh detajlov.

Žirija je ugotovila, da je večina predlaganih arhitekturnih del visoke kakovosti, vendar je na svoji poti po Sloveniji opazila, da je stanje grajenega okolja in kulturne krajine zaskrbljujoče, njena identiteta pa ponekod že popolnoma izgubljena. Zato bi izkoristila to priložnost kot apel stroki, da izdelamo skupno strategijo, s katero bi lahko prispevali k dvigu bivalne kulture in okoljske ozaveščenosti.

Varovanje praznega, odprtega prostora, ohranjanje in predstavljanje identitete naših krajin in arhitekturne dediščine ter predvsem ponovni premislek o bistvu arhitekture in njenem pravem poslanstvu, so tiste vrednote, ki jih je žirija želela z izborom letošnjih nominirancev še posebej izpostaviti.

Nominirani projekti so vsebinsko izjemno raznoliki. Nekateri izkazujejo poseben presežek v konceptualnem pristopu k določeni tematiki, drugi manifestirajo pomen javnih in socialnih vsebin v mestu.

Po treh skupnih ogledih in štirih sejah je žirija med nominirane uvrstila 8 arhitekturnih realizacij:

- 1 Novo stavbo Biotehniške fakultete v Ljubljani
- 2 Preoblikovanje Ključavničarske ulice v Ljubljani
- 3 Tri hiše na Jurčkovi v Ljubljani
- 4 Prenovo Kina Šiške v center urbane kulture
- 5 Vinsko klet Zlati Gič v Slovenskih Konjicah
- 6 Prenovo arheološke kleti Knežjega dvorca v Celju
- 7 Hišo Hospic na Hradeckega v Ljubljani
- 8 Prenovo območja vile Beli Dvor na Bledu

in dve deli s področja arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike

- 1 Monografijo Edvard Ravnikar: Architect and Teacher
- 2 Knjigi Vitruvij: O arhitekturi in Fedja Košir: O antičnem inženirstvu

ter eno diplomsko delo:

- 1 Hišo Literature

Žirija je na zadnji seji sklenila, da podeli naslednja odličja:

- eno Plečnikovo nagrado
- dve Plečnikovi medalji za uspešno arhitekturno realizacijo
- dve medalji za dosežke na področju arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike
- eno študentsko Plečnikovo priznanje

Plečnikova nagrada se podeli za Novo stavbo Biotehniške fakultete v Ljubljani
avtorji: Tomaž Krušec, Lena Krušec, Vid Kurinčič

Plečnikovo medaljo za uspešno realizacijo prejme projekt Treh hiš na Jurčkovi v Ljubljani
avtor: Jože Peterkoč

Plečnikovo medaljo za uspešno realizacijo prejme projekt Prenova arheološke kleti Knežjega dvorca v Celju
avtorji: Jernej Gartner, Tanja Gobov, Brigita Babnik, Matija Lenaršič

Plečnikovo medaljo za doprinos na področju arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike prejme monografija Edvard Ravnikar: Architect and Teacher
avtorja: prof.dr. Aleš Vodopivec in Rok Žnidaršič
in oblikovalec prof. Peter Skalar

Plečnikovo medaljo za doprinos na področju arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike prejmeta knjigi Vitruvij: O arhitekturi in Fedja Košir: O antičnem inženirstvu
avtor: prof. dr. Fedja Košir

Študentsko Plečnikovo priznanje se podeli za diplomsko delo: Hiša literature
avtorica: Jana Kocjan,
mentor prof. Miloš Florijančič

V najožji izbor za Plečnikova odličja je žirija nominirala tudi sledeča realizirana arhitekturna dela:

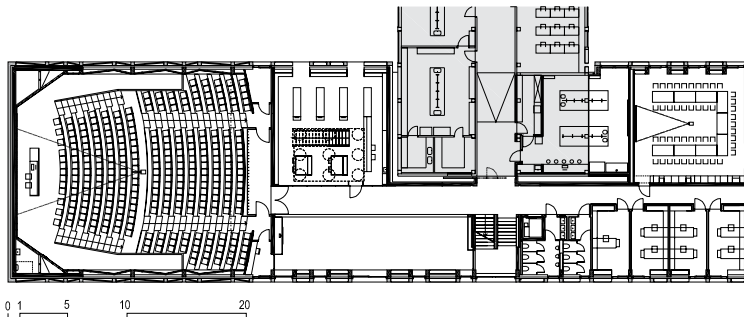
- 1 Preoblikovanje Ključavničarske ulice v Ljubljani
avtorji: arhitektura: Rok Žnidaršič, Jerneja Fišer Knap, skulptura: Jakov Brdar
- 2 Prenovo Kina Šiške v center urbane kulture
avtorici: Anja Planinšček, Nena Gabrovec
- 3 Vinsko klet Zlati Gič v Slovenskih Konjicah
avtorja: Andrej Kemr, Igor Skulj
- 4 Hišo Hospic na Hradeckega v Ljubljani
avtorji: Mihael Dešman, Katarina Pirkmajer Dešman, Rok Bogataj, Eva Fišer Bertlot, Vlatka Ljubanovič
- 5 Prenovo območja vile Beli Dvor na Bledu
avtorja: Ana Kučan, Luka Javornik

Plečnikovo nagrado 2010

za novo stavbo Biotehniške fakultete v Ljubljani prejmejo arhitekti

TOMAŽ KRUŠEC, LENA KRUŠEC in VID KURINČIČ

Nova stavba Biotehniške fakultete v Ljubljani, ki je bila izbrana kot zmagovalni projekt na javnem arhitekturnem natečaju, vzpostavlja izjemen dialog s stavbo obstoječega kompleksa fakultete iz šestdesetih let. Obstoječi objekt je, kljub slabemu gradbenemu stanju, služil kot vodilna misel, ki je narekovala številne odločitve sprejete pri zasnovi nove stavbe, predstavljal je tematski navdih za oblikovalski in organizacijski razvoj projekta.

Osnovni princip oblikovanja fasadnega ovoja povzema kompozicijsko shemo, ki je značilna za obstoječo stavbo. Arhitekti so se uspešno izognili uporabi standardiziranih gradbenih elementov, oblikovanih glede na zahteve sodobnega trga. Osnovna konstrukcija je iz armiranobetonskih sten in stebrov, ki so na fasadi izvedeni kot vidni beton. Nosilna konstrukcija tako določa ritem fasade in navzven projicira dinamiko notranje prostorske organizacije. Tovrstno iskrenost pri oblikovanju fasadnih ovojev v sodobni arhitekturi srečamo izjemno redko.

Prostorska organizacija, vključno z veliko vstopno ploščadjo, upošteva pojem odprte izobraževalne ustanove, kjer arhitektura služi kot nevtralno ozadje za živahne aktivnosti šole. Stavba je razdeljena na tri segmente, ki zagotavljajo različne nivoje zasebnosti. Javni del je organiziran okoli dvovišinske vhodne avle, ki z izjemno oblikovano knjižnico in glavno predavalnico predstavlja vrhunec interierja.

Izjemna kvaliteta stavbe je tudi oblikovanje prostorskih povezav in usmerjanje gibanja skozi prostor. Nerodnost predhodno izdelanega zazidalnega načrta, ki je predvideval prečkanje novega objekta preko dela obstoječega, so arhitekti izkoristili kot izziv, posebna pozornost je namreč usmerjena na komunikacije ob 'parazitskem' stiku s staro stavbo. Obstoječ hodnik se konča z novimi stopnicami ob transparentni steni, ki usmerja poglede v naravno krajino. S steklenimi stenami so zaključeni tudi drugi hodniki, ki tako niso le običajne slepe ulice, ampak oblikujejo kvalitativne prostorske ambiente.

Tako novo in staro nagovarjata s čistim in neposrednim arhitekturnim jezikom. Namesto oblikovanja spektakularne in samozadostne arhitekture so se arhitekti naslonili na obstoječe, zato se zdi, da se nova stavba, kljub sodobnim oblikovalskim prijemom, v prostoru nahaja že od nekdaj. To dejstvo jo uvršča med vrhunska dela sodobne arhitekture.

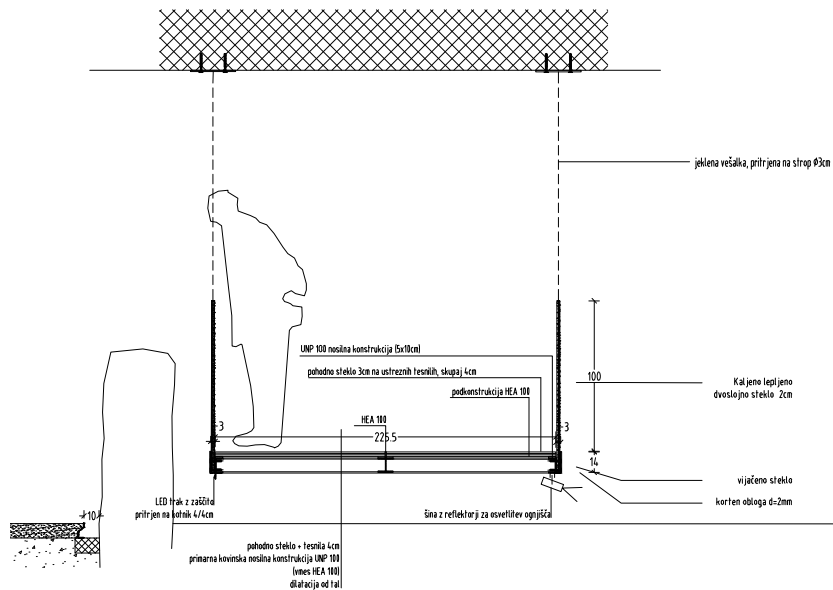

Plečnikovo medaljo 2010

za uspešno realizacijo projekta Prenova arheološke kleti Knežjega dvorca v Celju prejmejo arhitekti

JERNEJ GARTNER, TANJA GOBOV, BRIGITA BABNIK in MATIJA LENARŠIČ

Projektiranje revitalizacije tako pomembnega spomenika kot je celjski knežji двореc zahteva dobro poznavanje in razumevanje objekta, skrbno načrtovanje ter tesno sodelovanje s konservatorsko in muzejsko stroko. Avtorji zmagovalnega natečaja za ureditev Knežjega dvorca, marec 2006, so se dobro zavedali, da se je posega v dragoceno obstoječo substanco potrebno lotiti zadržano, s spoštljivim odnosom do obstoječega. Zavedanje načrtovalcev, da namen sodobnih posegov ni preglasiti kulturno in zgodovinsko izjemno pomembnega spomenika, ampak zgolj omogočiti njegovo kakovostno predstavitev, je vodilo k uspešni zasnovi in realizaciji dvorca, kar je nedvomno mogoče razbrati iz prve izvedene faze predvidenih posegov. K uspehu je pripomogel tudi premišljen inovativni pristop in dovršena uporaba sodobnih materialov.

Pri načrtovanju arheološke kleti z rimskimi in gotskimi ostalinami so arhitekti posebno pozornost uspešno posvetili novim elementom. Obravnavali so jih kot očiten vstavek v obstoječo strukturo v sodobnih materialih: betonu (konstrukcijski elementi, tlaki z epoksidnim premazom), steklu (arkadni hodnik, ograje) in železu-kortenu (stopnišče, podest), načrtno uporabljenih kot nasprotje antični substanci in uspešno integriranih v obstoječe stanje. Z izjemno oblikovno dovršeno potjo po arheološki kleti, obešeno na že predhodno izvedeno betonsko ploščo, pozornost obiskovalca povsem usmerijo v muzejski eksponat. Inovativno načrtovani detajli, kot je npr. dilatacija tlakov in stanih sten s profilom iz nerjaveče kovine in pasom prodca, uspešno premoščajo zahtevne neposredne stike starega in novega, hkrati pa je odmik od sten smiselno izkoriščen prostor za inštalacijske kanale in osvetlitev. Nov in najbolj očiten vsadek sodobne intervencije je stopnišče iz kortena, ki poveže

pri bližini s kletjo. Uporabljeni material postane rdeča nit oblikovanja poti, ki pelje obiskovalca po izjemnem arheološkem najdišču, in postane hkrati vodilo pri načrtovanju drugih detajlov. Vse sodobne posege, ki so potrebni zaradi statične sanacije, avtorji ohranjajo v vidnem betonu kot pričujočem elementu sanacije, medtem ko stene, očiščene zaščitnih slojev, v kontekstu arheološke predstavitve postanejo kronološka priča posegov v preteklosti.

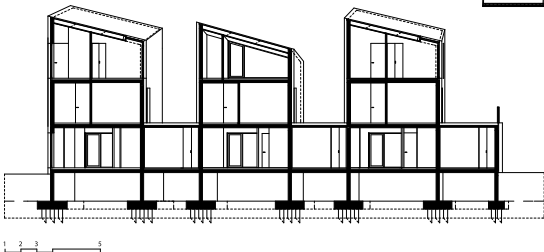
Izjemno visoka raven načrtovanja in izvedbe ter plodno sodelovanje s pristojnimi strokami v primeru arheološke kleti, bi moralo ostati vodilo arhitektom tudi pri nadaljevanju del v sklopu revitalizacije knežjega dvorca.

Plečnikovo medaljo 2010

za uspešno realizacijo projekta Tri hiše na Jurčkovi v Ljubljani prejme arhitekt

JOŽE PETERKOČ

Projekt treh hiš je postavljen v območje ljubljanskega predmestja, ki prav zaradi površne idealizirane podobe o bivanju slovenske družine, doživlja največji gradbeni razcvet. V poplavi splošne ponudbe hiš v "tretji podaljšani gradbeni fazi" so 3 hiše na Jurčkovi s svojo premišljeno arhitekturno artikulacijo pravi odgovor na vprašanje zgoščevanja primestnega prostora.

Tipološko projekt združuje kvalitete individualnega bivanja s pozitivnimi učinki strnjene tipologije vrstnih hiš. Samostojnost in rahla različnost posameznih volumnov v enakomernem ritmu ponovitev enakih hiš zagotovi celoti pravo mero individualnosti. Materialna in barvna enovitost ustvarjata podobo celote, medtem ko se uporabnik zlahka poistoveti s svojo lastno hišico, postavljeno na skupni vhodni podstavek. Poleg nežno izražene individualnosti je v projektu prisoten občutek skupnosti, ki ga v današnji družbi kronično primanjkuje.

Bistvena prednost in vrednota primestnega bivanja je odprti zunanji prostor. Ta je razdeljen na javni vhodni predprostor in zasebni zunanji prostor, kjer se med členjenostjo grajenih mas ustvari gradacija zasebnosti. Stanovalci lahko vrt uporabljajo intimno, v zavetju treh volumnov ali pa družabno na izpostavljenem, osončenem delu vrta. Pomembno kvaliteto dodajo individualne terase v zgornjih, spalnih prostorih, kjer stanovalci svoje aktivnosti delijo le z nebom.

Na videz preprosta arhitekturna naloga treh hiš je izpeljana klasično in celostno, od osnovnega prostorskega premisleka dispozicije in orientacije objektov, do izpeljave notranjih prostorskih relacij in izvedbe detajlov. Predvsem pa je s svojimi premišljenimi odmerki oblikovanja, kompozicije in obdelave dobrodošla kritika podivjani gradnji, ki se je v zadnjih letih razmnožila ob Jurčkovi.

Plečnikovo medaljo 2010

za doprinos na področju arhitekturne teorije, kritike in strokovne publicistike

za monografijo Edvard Ravnikar: Architect and Teacher prejmejo

arhitekta ALEŠ VODOPIVEC in ROK ŽNIDARŠIČ ter oblikovalec PETER SKALAR

Monografija Edvard Ravnikar: Architect and Teacher je prva knjiga, ki predstavlja celovit pregled dela najpomembnejšega slovenskega arhitekta druge polovice 20. stoletja. Knjiga je izjemen doprinos naši arhitekturni stroki z več vidikov. Nastala je na podlagi večletnega raziskovalnega dela urednikov Aleša Vodopivca in Roka Žnidaršiča na Fakulteti za arhitekturo in vrste dogodkov, ki so obeležili stoto obletnico arhitektovega rojstva – pregledne razstave v Jakopičevi galeriji in simpozija v Cankarjevem domu. Premišljen pristop k osvetlitvi široke intelektualne in na mnogih področjih delujoče Ravnikarjeve osebnosti je postopoma pripeljal do osupljivega zbranega opusa, ki je predstavljen v pričujoči knjigi. Njen koncept je jasan in dosleden. V uvodu je predstavljenih šest esejev o Ravnikarjevem delu, ki so jih napisali ugledni evropski arhitekti in arhitekturni kritiki, Friderich Achleitner, William J.R. Curtis, Friderich Kurrent, Boris Podrecca, Luciano Semerani in Aleš Vodopivec. Poznavalci Ravnikarjevega dela v svojih razmišljanjih osvetlijo arhitektovo kompleksno osebnost in delo z več vidikov in ga umestijo v širši prostorsko časovni kontekst. V knjigi so nato predstavljeni vsi najpomembnejši Ravnikarjevi projekti, izvedbe in natečaji, s skrbno zbranim in obdelanim gradivom, ki ga dopolnjujejo izjemne fotografije Janeza Kališnika, Damjana Galefa in drugih. Bogat arhivski material je pre-

mišljeno dopolnjen z arhitektovimi opisi posameznih del in nam s tem na najbolj objektivni način predstavlja njegova razmišljanja o posameznem projektu. Ravnikarjeva arhitektura je lahko večer navdih, kaže nam kako združevati staro in novo, povezovati tradicijo in moderno v lastno avtorsko poetiko. Z Ravnikarjevimi izbranimi esejmi, predstavljenimi na zaključku knjige dobimo vpogled tudi v njegova razmišljanja o temah, ki se dotikajo naše stroke in so aktualna še danes.

Knjiga je vrhunsko in občutljivo oblikovana v duhu Ravnikarjeve šole in bo lahko približala tega izjemnega arhitekta širši svetovni javnosti. Pri nas smo nekatera Ravnikarjeva dela in interiere že izgubili, nekatera druga so tik pred prenovo. Upamo, da se bo vrednosti njegove arhitekture zavedla širša javnost in jo primerno varovala in prenavljala.

Pričujoča knjiga je zato zaenkrat najlepši poklon arhitektovi misli in delu.

978-3-211-98393-6
springer.at

Vodopivec / Zupljarić (Eds.)

Edvard Ravnikar

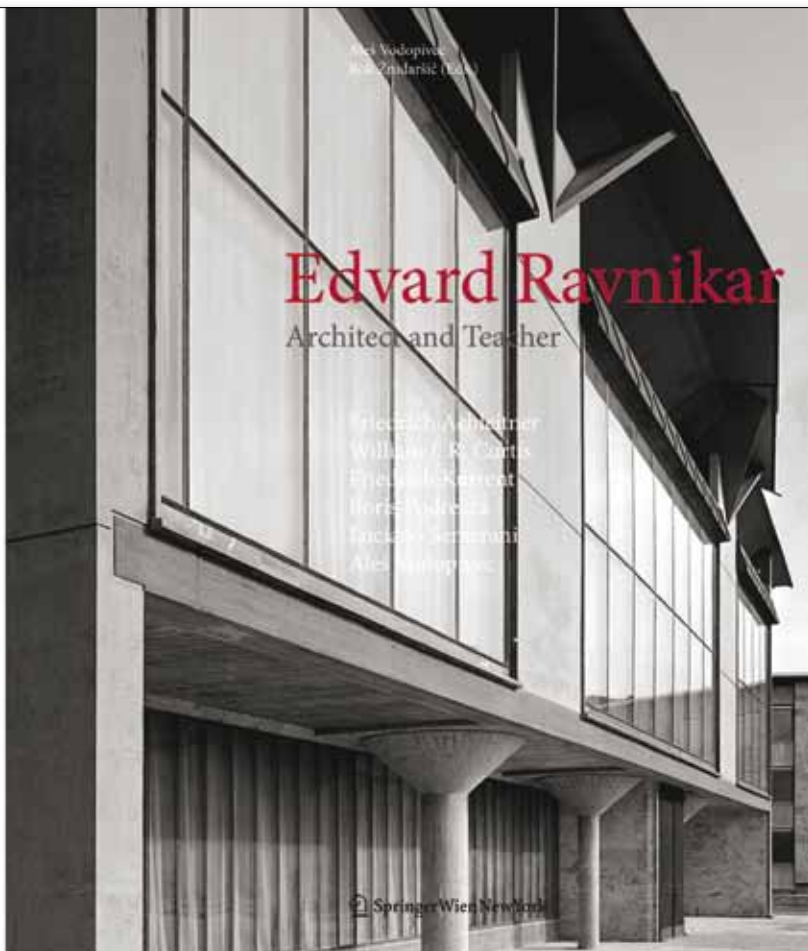
Alič Vodopivec
Božo Zupljarić (Eds.)

Edvard Ravnikar

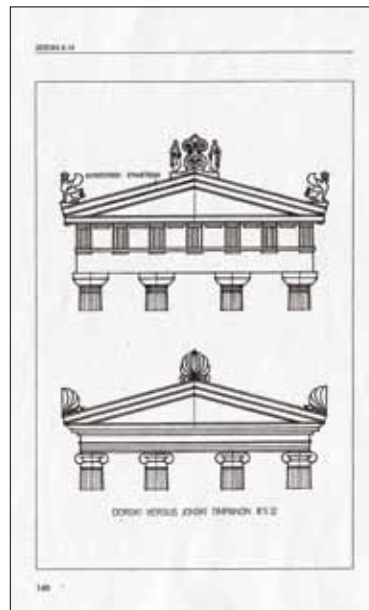
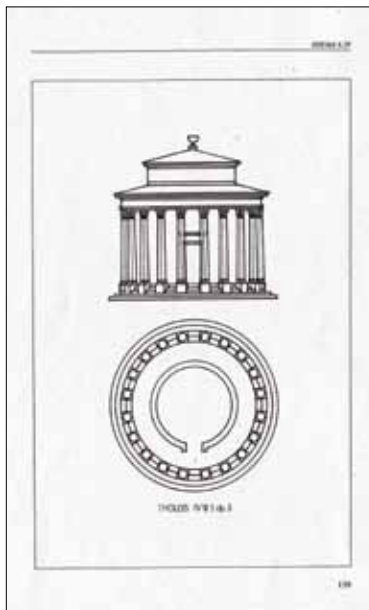
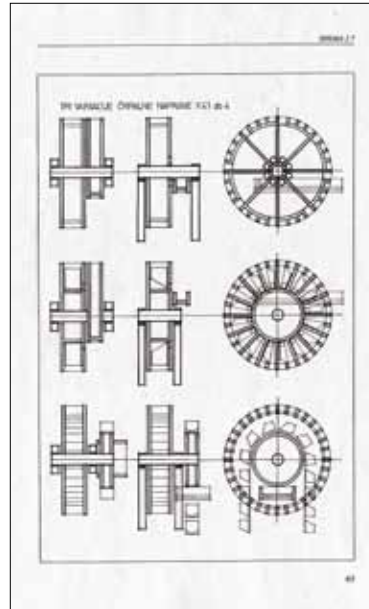
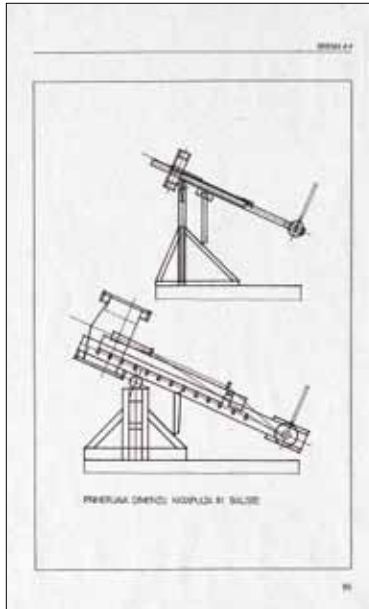
Architect and Teacher

Hedrich Widmann
William F. S. Curtis
Eberhard Kurrent
Herta and Paul Amirani
Franko Šturm
Aleš Jamnik

Springer Wien New York

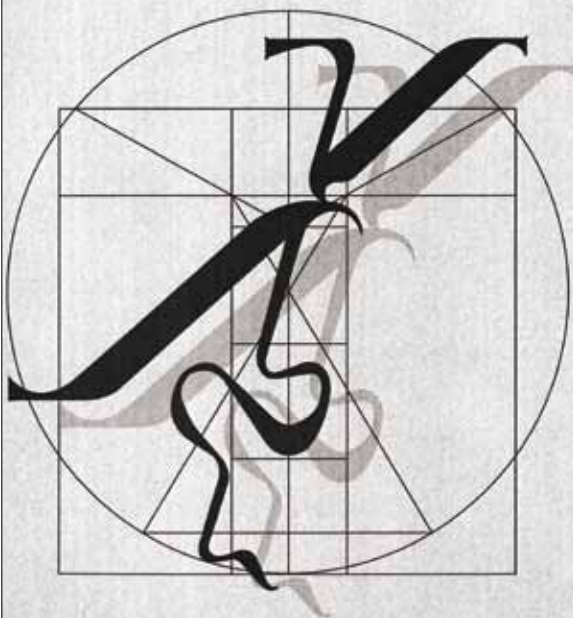
prof. dr. FEDJA KOŠIR

Prevodi temeljnih del s področja arhitekture so za slovenski prostor prej izjema kot pravilo. Vitruvijev tekst O arhitekturi, zbran v desetih knjigah, je prvo poznano besedilo s področja arhitekturne teorije. V slovenski jezik ga je prof. Košir je prevedel iz izvirnega latinskega jezika in opremil s številnimi opombami in rekonstrukcijo Vitruvijeve biografije. Vzporedno s knjigo je izšlo tudi delo prof.dr. Fedje Koširja O antičnem inženirstvu, ki je komentar Vitruvijevga besedila. V njem so podrobno razložene in v širši časovni kontekst vpete posamezne teme iz Vitruvijevih desetih knjig in opremljene s številnimi risbami prevajalca in avtorja komentarja. Prav v tem delu predstavlja knjiga presežek in posebnost med ostalimi znanimi prevodi v evropske jezike, saj ponuja jasno predstavo in dodatne opise vseh Vitruvijevih navedb in lahko s tem približa njegovo besedilo širokemu krogu bralcev.

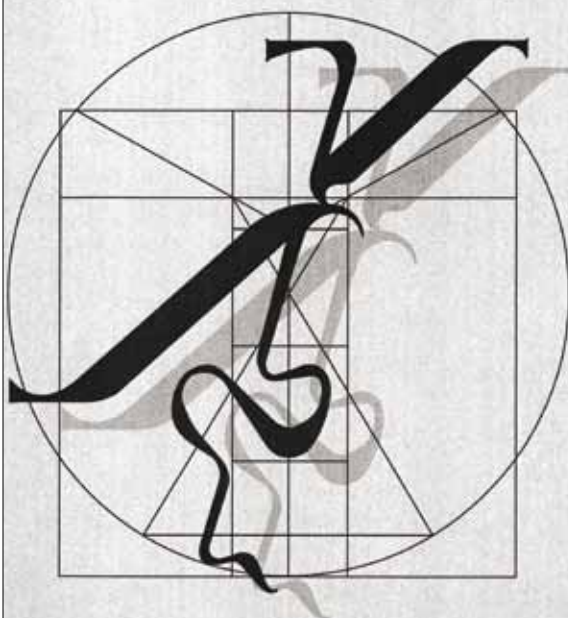
Najznamenitejša tri Vitruvijeva načela firmitas, utilitas, venustas nas opominjajo, kaj so temeljna načela arhitekture. Poznavanje temeljev stroke je osnova znanja in edina opora na kateri lahko gradimo resno arhitekturo v današnjem svetu podob. Vračanje k bistvu in izvorom je morda tudi temeljno sporočilo tega pomembnega prevoda.

FEDJA KOŠIR
O ANTIČNEM INŽENIRSTVU

KOMENTAR
K VITRUVIJEVEMU TRAKTATU O ARHITEKTURI

VITRUVIJ
O ARHITEKTURI

DE ARCHITECTURA LIBRI X

JANA KOCJAN

mentor: prof. MILOŠ FLORIJAŃIČ

Fakulteta za arhitekturo, 2010

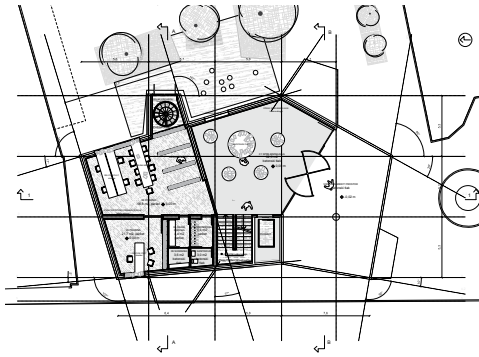
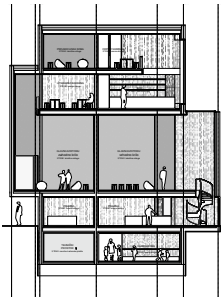
Projektna diplomatska naloga na občutljivi lokaciji v središču mesta predstavlja sodoben način umeščanja javnih vsebin v zaključene mestne ambience. Hiša literature je institucija, ki se ukvarja s knjigami z namenom, da se poveča interes za literaturo in branje. V nalogi se avtorica podrobno ukvarja z branjem kot procesom, z doživljanjem literature in profili bralcev. Posveča se torej vsebini in uporabniku, kar je danes, v času tržne ekonomije, ki ji sledi tudi arhitektura pomembno posebej izpostaviti.

Hišo literature lahko vidimo kot priložnost otoka, kjer se človek lahko ustavi, zamisli, zazre vase in morda doživi prostor v tistem prvinskem smislu tako, kot lahko skozi knjige spoznavamo sebe in svet okoli nas.

Svoje zasnove hiša ne gradi le na izhodiščih konteksta. Oblika nastaja tudi kot posledica procesa branja in doživljanja vsebine. Ustvarja notranje volumne, ki jih potrebuje bralec, da se lahko umakne iz realnega sveta v intimni prostor, kjer se lahko posveča le doživljanju knjige.

Ukvarjanje s praznino, z notranjim prostorom, ki je en sam, pa vendar členjen na posamezne mikroambiente, posvečanje oblikovanju prereza, zasnovi vhoda v hišo, stika s tlemi in študijam prodiranja svetlobe v notranji prostor so vrednote, na katere danes vse prevečkrat pozabljam. Izbira materialov sledi funkciji in oblikovani želji percepcije prostora. Pot skozi prostor nas vodi kakor knjiga skozi postopna odkritja, dokler se na koncu znova ne vrnemo tja od koder prihajamo – s pogledom v realni svet...

Nominacije

Nominacija za Plečnikovo priznanje

za uspešno preoblikovanje Ključavničarske ulice v Ljubljani

arhitekta ROK ŽNIDARŠIČ in JERNEJA FIŠER KNAP ter kipar JAKOV BRDAR

Izjemno občutljiv primer postavitve javne plastike v prostor nas s svojo zgodbo, ki jo izpričuje na sodoben avtorski način, popelje v razmišljanja o zgodovini našega mesta, v razmišljanja o časih pred nami in o minevanju ... Čista in enostavna poteza arhitektov ohranja obstoječi tlak v čim večji možni meri in vanj zareže jasno linijo od začetka do konca ulice. Z rahlo poglobitvijo ustvari jasen profil, v katerega je umeščena umetnikova intervencija. S tem dodaja mali ulici dostojanstveno dimenzijo in obenem ustvarja nostalgичen intimni ambient. Javna plastika ni postavljena na podstavek ampak prav nasprotno, je prizemljena tako, da se je lahko dotaknemo. S tem postane del lupine našega prostora in nam je tako še bliže, je bolj dojemljiva in sugestivna. Projekt nadaljuje tradicijo prepletanja arhitekture in likovne umetnosti, značilno za prostore Stare Ljubljane in vnaša v naše mesto novo ambientalno kvaliteto.

Nominacija za Plečnikovo priznanje
za uspešno prenovo kina Šiška v center urbane kulture

arhitektki ANJA PLANINŠČEK in NENA GABROVEC

Prenova nekdanjega Kina Šiška z umestitvijo novega programa v arhitekturno delo Božidarja Gvardjančiča iz 1967 je vsekakor kakovostna sodobna arhitekturna realizacija, ki je ne gre prezreti. Uspešnega poskusa oživitve nekdanjega Kina Šiška v urbanističnem središču tega dela mesta, ki danes žal ni več čitljiv, sta se avtorici lotili resno, z upoštevanjem obstoječe arhitekturne zasnove in z nadgradnjo z namenom prilagoditve današnjim standardom ter pri tem uporabili izrazit sodoben arhitekturni pristop.

Naloga ni obsegala zgolj prenovo objekta, ampak je vključevala tako programske spremembe, ki so jih pogojevale nova programska struktura za realizacijo različnih umetniških dogodkov in vadbene dejavnosti kot tudi prostorske spremembe in umestitev novih arhitekturnih in scenskih elementov ter notranje opreme. Center kot umetniški laboratorij novih idej, kjer se srečujejo ustvarjalci z različnih umetniških področij, naj bi vsebinsko izražal fleksibilno prostorsko zasnovo, ki temelji na prilagodljivosti najrazličnejšim dogodkom in spodbujanju kreativnosti.

Kljub zahtevni programski nalogi je bilo izhodiščno načelo pri načrtovanju ohranitev obstoječega objekta. Zunanjsčina in značilni ambientni, kot so vhodno in dvoransko preddverje s kakovostnim venecijanskim tlakom in stebri, obloženimi z mozaikom, ter značilne zastekljene obodne klančine so v veliki meri ohranile prvotno podobo, hkrati je meja med obstoječim in novim jasno berljiva. Izbor novih materialov je minimalen in izbran.

Z odličnim avtorskim pristopom je več kot desetletje opuščeni objekt ponovno zaživel in postal središče pomembnega segmenta sodobne kulture.

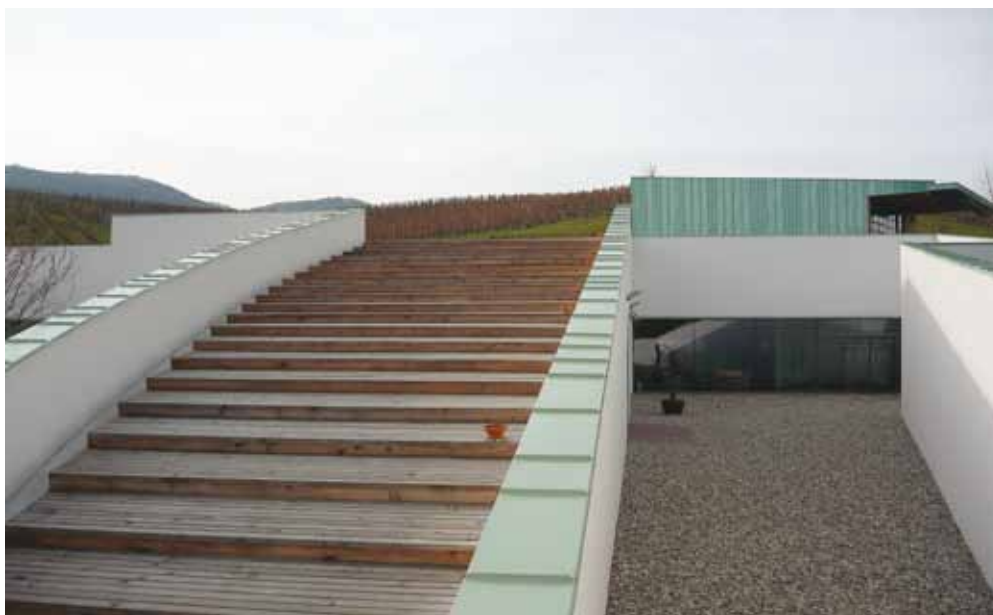
Vsekakor gre priznanje tudi investitorici posega in lastnici objekta Mestni občini Ljubljana, ki se je odločila za ohranitev in ponovno uporabo zanimivega objekta slovenske moderne arhitekture. Morda bi v kontekstu uspele prenove nekdanjega Kina Šiška veljalo v prihodnje razmisliti tudi o revitalizaciji celotnega Trga prekomorskih brigad kot zanimive urbanistične rešitve iz 60-ih let 20. stoletja vključno s trgovsko hišo arhitekta Miloša Bonče.

Nominacija za Plečnikovo priznanje
za uspešno zasnovano vinske kleti Zlati Grič v Slovenskih Konjicah

arhitekta ANDREJ KEMR in IGOR ŠKULJ

Projekt je posebej zanimiv zaradi jasnega konceptualnega pristopa. V nasprotju s prostorskimi izhodišči pristojnih institucij sta se avtorja odločila, da ne zgradita velike stavbe v lokalnem kmečkem slogu. Sledita raje razmisleku, ki ga narekuje obsežen program in predvsem lokacija stavbe. Spoštujeta logiko obstoječih grajenih struktur, kjer so vidne dominante v prostoru locirane na vrhovih gričev, dolinice pa ostajajo prazne in nepozidane. Obsežen program vinske kleti je tako skoraj popolnoma vkopan v izjemno lepo, valovito pokrajino dolinice severnega vinorodnega območja Slovenskih Konjic. Obodni zidovi iz dolbenih notranjih prostorov dopolnjujejo krajinsko sliko in popeljejo obiskovalca v notranjost kompleksa. Praznine atrijev omogočajo osvetlitve javnih programov kleti. V njih nastajajo zanimivi in poetični zunanji ambient, v katere se odpira notranjost, skrita pod zeleno streho kompleksa.

Preplet javnih in poljavnih vsebin je zasnovan tako, da omogoča pot skozi kompleks in šele takrat se nam razkrije kompleksnost in dimenzija celotne vsebine ter s tem tudi prava vrednost odločitve za takšen konceptualni pristop.

Nominacija za Plečnikovo priznanje

za uspešno realizacijo hiše Hospic na Hradeckega v Ljubljani

arhitekti MIHAEL DEŠMAN, KATARINA PIRKMAJER DEŠMAN,
ROK BOGATAJ, EVA FIŠER BERLOT in VLATKA LJUBANOVIČ

Zelo zahtevna lokacija, utesnjena pod strmo pobočje Golovca, je zahtevala tehten premislek o organizaciji vsebine, da bi bodočim stanovalcem ponudila vse, kar v tako težkih trenutkih potrebujejo. Hiša je postavljena ob rob parcele tako, da ohranja dvorišče v čim večji meri prazno. S tem vzpostavlja nov nastavek bodočega oblikovanja ulice, ki dopušča povezovanje območja Poljan z zelenim zaledjem Golovca. Med hišo in robovi parcele so ustvarjeni posamezni zunanji mikroambienti. V notranjosti se vsi prostori vrtijo okoli centralnega stopnišča, ki povezuje javne prostore nadstropij s širokimi hodniki. Svetloba, ki osvetljuje skupne prostore vnaša dinamiko v statično zasnovo stavbe. Sobe so prostorne, vsaka ponuja svoj pogled v daljave. Oblikovanje fasade je razgibano z barvnimi ploskvami in dispozicijo odprtih, toplino izbranega materiala dopolnjujejo narodni motivi na parapetih. Arhitekti so se ukvarjali s fenomenom doma in ponudili možnosti identifikacije s prostorom. Problematiko soočanja z minevanjem so reševali z optimistično zasnovo fasade, v notranjosti pa ustvarili ambiente, ki omogočajo intimo doma.

Projekt s svojo vsebino dokazuje, da je mesto sposobno realizirati programe, s katerimi omogoča prebivalcem dostojanstveno okolje tudi v tako težkih življenjskih trenutkih.

Nominacija za Plečnikovo priznanje
za uspešno prenovo območja vile Beli Dvor na Bledu

krajinska arhitekta ANA KUČAN in LUKA JAVORNIK

Območje okoli vile Beli dvor, ki je bila zaradi svojih umetnostno-arhitekturnih in krajinskih prvin razglašena za kulturni spomenik, se nahaja na pretežno strmem terenu, ki ga pokriva gozd. Ta gozdni park, ki se uspešno prilagaja razgibanemu terenu, velja za enega najbolj kakovostno izvedenih gozdnih parkov v Sloveniji.

Prenova parka sledi prvotni ureditvi, naslanja se na obstoječe strukture, poti in kamnoseške detajle, ki pričajo o nekdanji izrabljeni doživljajski vrednosti prostora. Vila in park imata izjemno panoramsko lego z razgledom na celotno Blejsko jezero, z gozdom poraslo območje na drugi strani objekta pa skriva že obstoječe ambience s prostorskimi poudarki kot so stražarnica, zbirališča za vodo in reliefne uravnave. Nova programska usmeritev je skladna z obstoječimi prostorskimi poudarki in s samo naravo območja. Za vilo so oblikovani prostorski nastavki za postopen razvoj parka skulptur, ki se začneja s skulpturovodnjakom ob nekdanji ledenici za stavbo. Pot od tu vodi v gozd, kjer so med temnimi vertikalami dreves in zelenjem nanizani novi programski ambientni, ki jih označujejo nizka prefabricirana betonska klopi, pitniki, razgledni pomoli, kovinski most, sanirana kapelica.

Kljub temu, da je gozd napolnjen s kulturnimi sledmi, so posegi v naravo izjemno rahločutni. Novi elementi so, kljub sodobnemu oblikovanju, diskretno umeščeni v naravno krajino in jo ohranjajo v vsej njeni moči. Ta projekt prenove, ki predvsem ohranja in spoštljivo nadgrajuje primarno naravno, nedvomno izstopa na področju krajinske arhitekture.

Sklad arhitekta Jožeta Plečnika
Karlovska 3, 1000 Ljubljana

- UPRAVNI ODBOR SKLADA:
1. Miha Dešman, u.d.i.a., predsednik UO
  2. prof.mag. Peter Gabrijelčič, u.d.i.a., FA
  3. prof. Marjan Ocvirk, u.d.i.a., FA
  4. mag. Miran Gajšek, u.d.i.a., MOL OUP
  5. dr. Davorin Gazvoda, u.d.i.k.a., BF
  6. Andrej Hrausky, u.d.i.a., DAL
  7. mag. Andrej Goljar, u.d.i.a. ZAPS
  8. dr. Mitja Pavliha MOP
  9. Nada Zoran, MzK
  10. dr. Breda Mihelič, UIRS
  11. prof. Alojz Drašler, BF
- SKUPŠČINA SKLADA: Predsednik skupščine sklada, Zoran Jankovič, župan Mestne občine Ljubljana
1. AMBIENT, Miha Kerin, u.d.i.a.
  2. URBANISTIČNI INŠTITUT RS, dr. Breda Mihelič
  3. BIOTEHNIŠKA FAKULTETA, dr. Davorin Gazvoda, u.d.i.k.a.
  4. LUZ, Peter Bassin, u.d.i.a.
  5. MO MARIBOR
  6. SAZU, Andrej Jemec
  7. MOL – oddelek za kulturo, Jerneja Batič
  8. MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR, dr. Mitja Pavliha
  9. MINISTRSTVO ZA KULTURO, Nada Zoran
  10. DESSA, Andrej Hrausky, u.d.i.a.
  11. ZAPS, mag. Andrej Goljar, u.d.i.a.
  12. FAKULTETA ZA ARHITEKTURO, prof. mag. Peter Gabrijelčič, u.d.i.a.
  13. DRUŠTVO ARHITEKTOV LJUBLJANE
  14. DRUŠTVO KRAJINSKIH ARHITEKTOV SLOVENIJE
  15. DRUŠTVO OBLIKOVALCEV SLOVENIJE
  16. RIKO d.o.o Ljubljana, Janez Škrabec, Polona Lovšin
  17. GIPOSS-INVEST d.o.o, Marjeta Režek
  18. TERME OLIMIA d.d., Zdravko Počivalšek
  19. PRIMORJE d.d., mag. Dušan Črnigoj
  20. ARCADIA SVETILA d.o.o., Silvo Kačar, Matjaž Mausar
  21. KRAŠKI ZIDAR, Radoš Lipanje, u.d.i.g.
  22. OBČINA DOMŽALE, Toni Dragan, župan, Zoran Viotorovič, u.d.i.a.
  23. ELEA.iC d.o.o., Saša Stele, Angelo Žigon, u.d.i.g.
  24. ENERGOPLAN d.d., Simon Jan
  25. IMOS d.d, Branko Kastelic, Jože Novak, u.d.i.k.a.
  26. OBČINA KOČEVJE, Janko Veber, župan